

**NEONATOLOGIYA FANIDA KREDIT-MODUL TIZIMI ASOSIDA
TALABALARNING MUSTAQIL TA'LIM TOPSHIRIQLARINI TAKOMILLASHTIRISH
METODIKASI.**

Anvarova Zilola Qosimovna

Toshkent Kimyo xalqaro universiteti tadqiqotchisi

Annotatsiya

Mazkur maqolada neonatologiya fanini kredit-modul tizimi asosida o'qitish jarayonida talabalarining mustaqil ta'lim topshiriqlarini takomillashtirish metodikasi yoritilgan. Tadqiqotda mustaqil ta'limning mazmuni, shakllari va baholash mexanizmlarini kompetensiyaga yo'naltirilgan yondashuv asosida tashkil etish masalalari tahlil qilinadi. Neonatologiya fanining klinik yo'naltirilganligi inobatga olinib, mustaqil ta'lim topshiriqlarini amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish, klinik fikrlashni shakllantirish hamda talabalarining kasbiy mas'uliyatini oshirishga xizmat qiladigan tarzda loyihalash taklif etiladi. Kredit-modul tizimida talabaning o'quv yuklamasini optimallashtirish, mustaqil ta'lim jarayonida raqamli ta'lim resurslari va klinik vaziyatlarga asoslangan topshiriqlardan foydalanishning samaradorligi asoslab beriladi. Tadqiqot natijalari tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida neonatologiya fanini o'qitishda mustaqil ta'limni takomillashtirish hamda ta'lim sifati va o'quv natijalarini oshirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar

neonatologiya, kredit-modul tizimi, mustaqil ta'lim, ta'lim topshiriqlari, kompetensiyaga yo'naltirilgan yondashuv, klinik fikrlash, tibbiy ta'lim.

Аннотация

В данной статье освещается методика совершенствования заданий самостоятельного обучения студентов в процессе преподавания дисциплины неонатология на основе кредитно-модульной системы. В исследовании анализируются вопросы организации содержания, форм и механизмов оценки самостоятельного обучения на основе компетентностно-ориентированного подхода. С учётом клинической направленности дисциплины неонатология предлагается проектирование заданий самостоятельного обучения, направленных на развитие практических навыков, формирование клинического мышления и повышение профессиональной ответственности студентов. Обосновывается эффективность оптимизации учебной нагрузки студента в условиях кредитно-модульной системы, а также использования цифровых образовательных ресурсов и заданий, основанных на клинических ситуациях, в процессе самостоятельного обучения. Результаты исследования могут быть использованы в медицинских высших учебных заведениях

для совершенствования самостоятельного обучения при преподавании неонатологии и повышения качества образования и учебных результатов.

Ключевые слова

неонатология, кредитно-модульная система, самостоятельное обучение, учебные задания, компетентностно-ориентированный подход, клиническое мышление, медицинское образование.

Zamonaviy oliy tibbiy ta'lim tizimida kadrlar tayyorlash sifatini oshirish, bo'lajak shifokorlarning amaliy faoliyatga tayyorgarligini kuchaytirish va ularning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirish ustuvor vazifalardan biri hisoblanadi. Ushbu jarayonda ta'lim mazmunini yangilash, o'qitish shakl va metodlarini takomillashtirish, shuningdek talabalarning o'quv jarayonidagi faolligini oshirishga qaratilgan yondashuvlarni joriy etish alohida ahamiyat kasb etadi. So'nggi yillarda oliy ta'lim tizimida kredit-modul tizimining bosqichma-bosqich joriy etilishi aynan shu maqsadlarga xizmat qilmoqda. Mazkur tizim talabaning ta'lim jarayonidagi mustaqil faoliyatini kuchaytirishga, uning individual o'quv trayektoriyasini shakllantirishga va egallangan bilimlarni amaliyotga yo'naltirishga qaratilganligi bilan ajralib turadi [1, 4].

Kredit-modul tizimi sharoitida mustaqil ta'lim talabaning o'quv yuklamasining muhim va ajralmas qismi sifatida namoyon bo'ladi. Auditoriya mashg'ulotlari davomida beriladigan nazariy bilimlar mustaqil ta'lim orqali chuqurlashtiriladi, mustahkamlanadi va amaliy vaziyatlar bilan bog'lanadi. Ayniqsa, tibbiyot yo'nalishlarida mustaqil ta'limning to'g'ri tashkil etilishi bo'lajak mutaxassislarining kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Shu nuqtayi nazardan, neонатология fanida mustaqil ta'lim topshiriqlarini takomillashtirish masalasi dolzarb ilmiy-pedagogik muammo sifatida qoraladi [5].

Neонатология fani pediatriya sohasining eng mas'uliyatli yo'nalishlaridan biri bo'lib, yangi tug'ilgan chaqaloqlarning hayotining ilk kunlari va haftalarida ularning sog'lig'ini saqlash, fiziologik moslashuv jarayonlarini baholash hamda patologik holatlarni erta aniqlash va davolash masalalarini o'rganadi. Ushbu davrda organizmning barcha tizimlari yetilmagan bo'lib, hatto kichik funksional buzilishlar ham jiddiy asoratlarga olib kelishi mumkin. Shu sababli neонатология fanini o'rganish jarayonida talabalardan yuqori darajadagi mas'uliyat, aniqlik, klinik fikrlash va tezkor qaror qabul qilish qobiliyati talab etiladi. Bunday sifatlarni shakllantirish esa faqat auditoriya mashg'ulotlari bilan cheklanib qolmasdan, puxta rejalashtirilgan va maqsadga yo'naltirilgan mustaqil ta'lim orqali amalga oshiriladi [2,10].

Kredit-modul tizimi neонатология fanini o'qitishda mustaqil ta'limni yangi bosqichga olib chiqish imkonini beradi. Ushbu tizimda har bir modul bo'yicha aniq o'quv natijalari belgilab olinadi va talaba ushbu natijalarga erishishi uchun mustaqil ravishda bilimlarni o'zlashtirishi, tahlil qilishi va umumlashtirishi lozim bo'ladi.

Mustaqil ta'lim topshiriqlari fan kompetensiyalariga mos ravishda ishlab chiqilganda, ular talabaning nazariy bilimlarini amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirishga xizmat qiladi [3, 7]. Neonatologiya fanida bu, avvalo, yangi tug'ilgan chaqaloqlarning holatini baholash, asosiy klinik simptomlarni aniqlash, ehtimoliy tashxislarni solishtirish va davolash taktikasini tanlash ko'nikmalarini rivojlantirish orqali namoyon bo'ladi.

Mustaqil ta'lim topshiriqlarini ishlab chiqishda kompetensiyaga yo'naltirilgan yondashuv muhim metodik asos hisoblanadi. Mazkur yondashuv talabaning egallagan bilimlari qanchalik ko'p ekanligidan ko'ra, ularni real klinik vaziyatlarda qanchalik to'g'ri va samarali qo'llay olishini ustuvor deb biladi. Neonatologiya fanida kompetensiyaga yo'naltirilgan mustaqil ta'lim topshiriqlari talabalarning klinik fikrlashini rivojlantirish, differensial tashxis qo'yish qobiliyatini shakllantirish, shuningdek kasbiy mas'uliyat va tibbiy etika tamoyillariga amal qilish ko'nikmalarini mustahkamlashga qaratiladi. Masalan, chaqaloqda nafas yetishmovchiligi, gipotermiya yoki infeksiyon holatlarni aks ettiruvchi klinik vaziyatlar asosida topshiriqlar tuzish talabaning nazariy bilimlarini amaliyot bilan bog'lashga imkon yaratadi.

Neonatologiya fanida mustaqil ta'limning samaradorligi topshiriqlarning shakli va mazmuniga bevosita bog'liq. An'anaviy referat va yozma ishlardan tashqari, klinik vaziyatlarga asoslangan keys-stadilar, muammoli savollar, davolash va parvarish algoritmlarini tuzish, ilmiy maqolalarni tahlil qilish kabi topshiriqlar talabalarning mustaqil fikrlashini faollashtiradi [8]. Bunday topshiriqlar talabaning faqat ma'lumotlarni yodlab olishini emas, balki ularni tahlil qilish, solishtirish va xulosa chiqarish qobiliyatini rivojlantiradi. Natijada talaba o'qituvchi tomonidan berilgan tayyor bilimlarni qabul qiluvchi emas, balki bilimlarni mustaqil ravishda egallovchi faol subyektga aylanadi.

Kredit-modul tizimida mustaqil ta'lim jarayonini samarali tashkil etishda raqamli ta'lim resurslaridan foydalanish ham muhim ahamiyat kasb etadi. Elektron darsliklar, klinik protokollar, videodarslar va interaktiv platformalar talabalarga o'quv materiallarini qulay va tushunarli shaklda o'zlashtirish imkonini beradi. Neonatologiya fanida vizual materiallar, jumladan, klinik holatlarni aks ettiruvchi videolar, diagnostik algoritmlar va sxemalar talabaning bilimlarni chuqurroq anglashiga yordam beradi [6]. Raqamli resurslardan foydalanish mustaqil ta'lim jarayonini yanada moslashuvchan qilib, talabaning individual ehtiyojlari va tayyorgarlik darajasini hisobga olish imkonini yaratadi.

Mustaqil ta'lim natijalarini baholash kredit-modul tizimining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Baholash jarayoni aniq mezonlarga asoslangan, shaffof va adolatli bo'lishi lozim. Neonatologiya fanida mustaqil ta'lim topshiriqlarini baholashda talabaning faqat yakuniy javobi emas, balki uning fikrlash jarayoni, klinik vaziyatni tahlil qilish qobiliyati va mantiqiy xulosalari ham inobatga olinishi zarur. Bunday

yondashuv talabalarning mas'uliyatini oshiradi, ularni chuqurroq tayyorgarlik ko'rishga undaydi va o'quv jarayonida sog'lom raqobat muhitini shakllantiradi [9].

Neonatologiya fanida mustaqil ta'lim topshiriqlarini takomillashtirish talabalarning kasbiy shakllanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Mustaqil ishlash jarayonida talaba o'z bilimlarini baholash, kamchiliklarini aniqlash va ularni bartaraf etish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu esa o'z-o'zini rivojlantirish va uzluksiz ta'limga bo'lgan ehtiyojni shakllantiradi. Ayniqsa, tibbiyot sohasida uzluksiz kasbiy rivojlanish muhim ahamiyatga ega ekanligini inobatga olsak, mustaqil ta'lim orqali shakllanadigan ko'nikmalar bo'lajak shifokorning butun faoliyati davomida muhim ahamiyat kasb etadi.

Shunday qilib, neonatologiya fanida kredit-modul tizimi asosida mustaqil ta'lim topshiriqlarini takomillashtirish zamonaviy tibbiy ta'limning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Mazkur yondashuv talabalarning klinik fikrlashini rivojlantirish, amaliy ko'nikmalarini mustahkamlash va kasbiy mas'uliyatini oshirishga xizmat qiladi. Mustaqil ta'limni kompetensiyaga yo'naltirilgan, amaliy va klinik mazmunda tashkil etish orqali neonatologiya fanini o'qitish samaradorligini sezilarli darajada oshirish mumkin. Ushbu metodik yondashuv tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida neonatologiya fanini o'qitish jarayonini yanada takomillashtirish, bo'lajak shifokorlarni amaliy faoliyatga puxta tayyorlash va ta'lim sifati hamda o'quv natijalarini yaxshilash uchun mustahkam pedagogik asos bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Fanaroff A.A., Martin R.J., Walsh M.C. Fanaroff and Martin's Neonatal-Perinatal Medicine. 11th ed. – Philadelphia: Elsevier, 2020.
2. Harden R.M., Laidlaw J.M. Essential Skills for a Medical Teacher. – London: Elsevier, 2021.
3. Biggs J., Tang C. Teaching for Quality Learning at University. 5th ed. – Maidenhead: Open University Press, 2022.
4. Frenk J., Chen L., Bhutta Z.A. et al. Health professionals for a new century: transforming education to strengthen health systems. *The Lancet*, 2010; 376(9756): 1923–1958.
5. Ten Cate O. Entrustable professional activities in medical education. *Medical Teacher*, 2018; 40(3): 1–7.
6. Ахмедова Е. А. Трансформация традиционных подходов в преподавании педиатрии через интеграцию теории и практики //Новости образования: исследование в XXI веке. – 2025. – Т. 4. – №. 40. – С. 478-482.
7. Саидова Д.Р., Каримов Ш.Х. Кредит-модуль тизимида мустақил таълимни ташкил этишнинг педагогик асослари. *Олий таълим муаммолари*, 2022; №4: 45–50.

8. Ахмедова Е. А. Клинические кейсы как основа интегративного обучения в педиатрии //PEDAGOG. – 2025. – Т. 8. – №. 11. – С. 1-5.

9. Кузнецова О.В., Петрова Н.А. Современные образовательные технологии в медицинском вузе. *Высшее медицинское образование*, 2021; №5: 12–17.

10. Harden R.M. Outcome-based education: the future is today. *Medical Teacher*, 2007; 29(7): 625–629.